

„Застава“ налази сваки дан двапут, а недељом сваке две дана и дана недеље и сваке једнаред.

Цена је за Угарску кад се јутарњи и вечерњи лист заједно плаћа на један месец 2 кр. 40 пот.

Поједини јутарњи бројеви стају 2 потуре.

ЛИСТ СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ.

(Јутарњи лист.)

ИЗДАЊЕ „РАДА“ ДЕОНИЧАРСКОГ ДРУШТВА У РУМИ.

ЗАСТАВА

За огласе плаћа се по 12 пот. од сваке протеклих оних ситних слова.

Уредништво „Заставе“ је у кући г. Ј. Т. Чавића. Администрација „Заставе“ налази се у кући где је Милетићева штампарија у главној ул. бр. 22

Поједини јутарњи бројеви стају 2 потуре.

Наши салаши и Клиса.

Нови Сад, 18. јула.

Крајње је време било већ, да се нашим салашанима и Клисанима притече у помоћ и почне и о њима водити озбиљно бриге. Превена општина наша чим је свршила најглавније своје велике и прешне послове у самој вароши, оправку школа, црква, општинских кућа, која ће далеко већи приход носити но до сад, почела је одмах живо да се стара, да се и нашим салашанима и Клисанима учини што се може.

На салаши је до скоро било само две школе, и то на малом Јарку и на Клиси. Пре кратког времена саграђена је и отворена и трећа школа код ченејске цркве. А сад ће да се отпочне градити и четврта школа на Камендину. Економски одбор варошког представништва решио је једногласно, да се представништву предложи да на градњу те школске зграде даде припомоћи 4000 круна. Варошко представништво ће у петак без сваке сумње ту своту и одобрити. И тако ће ускоро отворена бити на салашу и четврта српска вероисповедна основна школа, а затим ће се одмах по чети радити и на отварању пете српске школе код Пејићевих салаша. И та ће ствар у току ове године решена бити.

Српска православна црквена општина новосадска дала је преправити ченејску цркву и патосати. Добиће и столове добре и јаке. Истина да су однети тамо стари столови и из саборне цркве, но све што није за употребу, што је и најмање неподесно, то ће се уклонити и заменити са добрим. Патосаће се и црквена порта ченејска и т. д.

Но није остало само на том. Салашани и Клисани потписали су једну молбу на новосадско варошко представништво, у којој праведно траже оно што је најпотребније. Ту молбу износимо у целисти:

Оглавном варошком представништву
сл. кр. вароши Новог Сада.

Док се наша варош лепо развија и диже, дотле ми салашани и Клисани као да смо по све заборављени и напуштени. О нама као да нема ко да се стара и брине, као да смо деца туђинска.

Боли нас то, а није ни право. Ми салашани и Клисани плаћамо преко 160.000 круна државног пореза, дакле једну трећину од свеукупног пореза, што га варош Нови Сад плаћа. Са привезом и пристојбама стоји исто тако. Нас салашана и Клисана има преко 4000 душа, број који би свакако сачињавао већ једну угледну општину за себе. Напомињемо, да ове бројке нису на памет узете, већ да се сл. представништво може о том свему уверити у маги-

стратским односним канцеларијама.

Не боли нас ни најмање, што се варош Нови Сад тако видно диже и улепшава, на против ми се томе радујемо. Ну кад и ми толике терете носимо, право је, да се и нама што помогне. Наше жеље су врло скромне, иако ми према терету који носимо, далеко бисмо, више требали да уживамо. И баш с тога што су нам жеље тако скромне, надамо се, да ће се сл. представништво својски одазвати њима и остварити их. Мало је врло мало, што ми тражимо и ево у чему се то састоји.

Путени на салаши наши су грозни тако, да смо у невреме потпуно одсечени не само од вароши и света, већ скоро и једно од друго. Но знамо, да би исправка тих путева стала огромних новца, а варош наша и тако је посред великих и скупих радова, те имајући све то у виду, молимо да нам се учини бар једна мрвица: да нам се бар од друма до цркве и школе наше начини пут. То нам је прека потреба, да можемо ићи у цркву, да се Богу молимо; да могу деца наша похађати школу; да можемо и своје мртве сахрањивати, јер нам је потребан тај пут и с тога, да нам може ко из вароши и са других страна стићи, а ми онамо. Надамо се, да ће нам ова праведна жеља бити испуњена, тим пре, што је врло скромна, јер од друма (од барутане) па до наше цркве и школе није размак велики. Јасно је, да без комуникације нема напретка. Наши извози у храни и марви у варош су врло велики, те ако не добијемо бар тај пут и ако се будемо и надаље давили у блату, ми морамо пропасти.

Молимо даље да се уклони по нас још једно врло велико зло. Повнато ће бити члановима сл. представништва варошког, да ми у магистрату варошком морамо да вадимо па сош. Ако хоћемо и најситније парче марве да продамо, ми морамо прво по цедуљу у касарну код наше салашке полиције. Ту често морамо врло дуго да чекамо. Са том цедуљом морамо у варош у магистрат да добијемо прави пасош и ту често подуже чекамо. А како је и пут дуг, то се дешава не једанпут, а особито кад је време рђаво, да нам ни један читав дан није доста, да дођемо до пасоша, да бисмо могли, рецамо, овцу, теле или назиме продати. Грдан је то губитак и у времену и у новцу и све се то понавља и при препису пасоша, да многи било што не може да губи због рада цео дан, било што не може да напусти цео дан и ноћ своју кућу — и не продаје, и ако му се лепш добит указује. — Молимо с тога славно представништво, да омогући, да ми пасоше на салаши наши — ре-

цимо у канцеларији наше салашке полицијске касарне — до бити можемо. Држимо да основаност ове наше праведне жеље не треба и даље да доказујемо, особито кад се узме у обзир, да ми трећину свеукупног варошког и државног пореза и прирева плаћамо, што иде у стотине хиљада.

Молимо даље, да се на Клиси варони јаме т. зв. „Прогон“. Ова наноси грдна квара, мора да се заобилази, кочи напредак и развијање Клисе. А то не би стало тако грдна трошка. На Клиси има ушорено око 800 душа, који такођер добар део државне и варошке порезе плаћају. Клисани не траже калдрму, но кад не траже то, а они моле славно представништво, да узме у своје руке и омогући, да железница стаје код вехтерхауза на Клиси бр. 13. Ако не да стаје стално, а оно бар да стаје условно. И сви Клисани, а и један део салашана могли би тада лако у Нови Сад. Но што је још главније, ако хоће према Старом Бечеју или према Тителу, не би морали прво у Нови Сад, па отуд даље. Често и вежаније годна, те се губи у времену. Промет због тога нарочито пати. Ми смо се распитали на меродавном месту и чули смо, да то није скопчано са никаквим тешкоћама. Доста је једна молба на управу државних железница у Будимпешти. Ну речено нам је и то, да би та праведна жеља наша много пре услишана била, кад би наш славни магистрат увео ту ствар у своје руке он упутио молбу на надлежно место, доказао потребу и оправданост те жеље. А доказа је за то доста. Уверени смо, да ће и наш пресветли господин велики жупан учинити са своје стране све, што може, да добијемо железницу, да стаје ма и условно код вехтерхауза до Клисе.

Славно представништво слободне краљевске вароши Новог Сада! Изнесо смо своје најскромније и најпотребније жеље са топлим молбом, да се на њих погледи и оне остваре. Скромне су оне, врло скромне, али и оправдане и праведне. Дајемо и држави и вароши доста, дакле више но што сарамерно тражимо. Управо према нашим теретима, ситница је то, што тражимо. Тражимо само оно, без чега управо не можемо бити, без чега бисмо морали пропасти. Уверени смо с тога, да ће ове најскромније молбе наше услишане бити.

У име свију салашана и Клисана
са пуним поштовањем
(долазе потписи)

О тој молби расправљао је варошки економски одбор у својој седници од уторника. Што се тиче калдрме до цркве и школе ченејске са радом јављамо, да је решено, не само до-

гле, већ ће се за најкраће време отпочети градити сентомашки друм, и тада ће калдрма ићи кроз наше салаше дуж Варош је у ту цел и за још некоје путеве одредила 300.000 круна. Тај новац је већ на гомили и градњу тога пута ништа не спречава Ова молба салашана баје у већој мери испуњена, но што су се они надали.

Што се тиче молбе за издавање пасоша на салаши, економски варошки одбор је решио, да предложи представништву варошком, да упути варошко капетанијско звање, да својим путем и начином што пре, управо одмах ту ствар удеси, да салашани у салашкој касарни пасоше добијати могу. Представништво ће без сумње у петак тај предлог економског одбора усвојити.

У погледу регулације и завођења „Прогона“ решено је да се упути инжењерско варошко звање, да ту ствар што пре изведе.

Што се тиче питања да железница стаје на Клиси код „вехтерхауза“ бр. 13. решио је економски одбор, да ту ствар с препоруком упути управном одбору вароши Новог Сада, јер она тамо спада. Управни одбор ће се састати за 14 дана и сигурно је да ће он ту ствар узети у своје руке.

Напоменућемо још нешто. Како ово последње питање решава чисто министарство односно дирекција државних железница, то је једно изасланство салашана и клисана било код великог жупана новосадског и умолило га, да и он својим упливом и положајем поради код државе, да се то питање што пре повољно реши. — Велики жупан новосадски др. Аладар Бала врло је лепо дочекао то изасланство и обећао да ће са своје стране учинити све. Шта више као велики жупан, не сме напред да обећа, оно што није сигуран да ће моћи извести, но у овом питању, усуђује се да им каже, да ће њихова молба за цело испуњена бити.

Није ово све на што салашани имају права и неће овим све њихове жеље бити испуњене. Али да ће и са овим њима много помоћено бити о томе нема сумње. То је уједно доказ да се о њима почела озбиљно брига водити. Кад се пак узму прилике новосадске, да смо ми Срби свуде, па и у представништву у великој мањини, и да и међу самим Србима представницима има их доста, који о свима јавним и варошким питањима слабо води бригу, да их има на жалост чак и таквих, који су готови чисто из преоса да кваре, јер за бога сад Српство и у представништву чак радикали воде, онда је свакако то леп успех. До скоро, до пре три четир године дана, док су баш та господа водила српску реч у представништву, ни-

су Срби постићи могли баш ништа. Зато се једе и љуте да радикали могу да достигну успехе. Но мачимо их на страну, њих је парод и тако прегазно. Завршујемо овај чланак, позивајући наш народ да се озбиљно брине о своме, да што живље учествује и у општој на родној борби својој, и у својим црвеним и општинским питањима, као што мора очински да се брине о себи, својима и дому своме. Радећи само тако водиће се о њему рачуна.

Противу скупине меса — хоће касаци да страјују.

Од како је затворена српска граница у Будимпешти се то јако почело осећати. Буд немају никаквог меса, туд још и цене скачу. „Мађар-орска“ пише: „У последње време тако мало марве се тера на тржиште а по тако скупој цени се продаје, да су касаци приморани били подићи цену меса. Незадовољство грађанства и ви-соке цене које се не дају даље сноси-ти, дали су повода задружним касаци, да сазову за јуче седницу, у којој ће се тражити излаз из стања, које да-ље касаци не могу да подносе. Тако се поговара, да их међу касацима има много, који су тога мњења, да се то питање скупине меса — општим страјком мора решити. — Ако према Орбији и даље буде граница за из-воз стоке затворена — не само да ће цене меса постепено скакати, него ће се свет радовати ако за скупе цене и коњског меса добије, па чак и мађарењег. А како то питање бу-мручког рата у Аустро Угарској сто-ји, доказује најбоље то, што касаци хоће страјком да приморају државу, да се граница отвори.

Планови једног фантасте о искрцавању аустријске војске на албанској обали.

Неки аустријски (веле да је фе-нералштабни) непознати официр на дугачко језиком Шехерезадине „Хи-љаду и једне ноћи“ прича у бечком Данцерском војном листу како може аустријска војска да се искрца на албанској обали. Он вели, да Аустро-Угарска и Италија, кад је ријеч о искрцавању војске на албанској обали, имају рачуна да то искрцавање врше што ближе пригоровској граници Ита-лија зато, што је Црна Гора родила њему краљицу, а Аустрија зато, што Италија има рачуна, да војску своју искрца управо близу Улциња! Али, тај официр долази до закључка, да би искрцавање дуж албанске обале било веома ризично, прво зато, што нема на тој подесних залива и друго зато, што је море уз албанску обалу плит-ко и изложено јужним вјетровима, који га силно убурају. Других тешкоћа нема. Турска би, са свим природно, то искрцавање посматрала равнодушно, јер је се не би ни мало тицало; Италија би своју војску ис-крцавала преко Улцима, а остало би ишло лако. Могло би се на пошлетку — резонује поменути официр — и тако удесити, да заједнички оперише она војска, која се искрца на албан-ској обали, с оном, која буде продрала према Новом Пазару. На тај ће на-чин, мисли тај војни „стручњак“, Црна Гора најбоље бити изолована. Не буде ли то помогло, онда ће се морати приступити томе, да војска прође кроз Црну Гору! Пригоровски лист „Уставност“ на то примећује: Начин се не казује, јер то ће ваљда бити неки нови барут: искрцавање на Крстацу више Котора, или пут

у Димоним балонима у висинама небеским изнад Ловћена!

Ове врућине имају рђав утицај на повеке мозгове.

Адвокатски натписи — „на страном језику“.

Управни одбор арадске адвокатске коморе донео је одлуку, по којој у-потреба на страном језику (а то ће рећи не на мађарском) адвокатских натписа (фирми) — не слаже се са достојанством мађарске адвокатске установе, те је наредио и ставио у дужност свима адвокатима, чланови-ма адвокатске коморе, да имају нат-писе адвокатских фирми изрично на мађарском језику употребљавати. Про-тив ове одлуке коморине поднело је више адвоката свој позив, прво на курију, а за тим на скупштину адво-катске коморе — и наравно да је и на једном и другом месту позив од-бијен. — На жалост се и једна овака установа, која је прва позвана да брани правду и слободоумље — ста-вља у службу шовинизма.

Нападај на воз.

Званично је потврђено, да су при-ликом нападаја у прошлу суботу на воз на прузи између Варшаве и Беча — опљачкана поштанска кола у возу са 172 хиљаде рубаља (једна златна рубаља К 377) Разбојници су 10 осо-ба убили, а 7 тешко ранили. У возу се налазили многи пруски поданици.

Летња забава.

Српско певачко друштво „Венац“ у Панчеву приређује код „Пеликана“ под управом друштвеног хорове Душана Шамбека у суботу 22. јула (4. августа) о. г. своју прву летњу забаву са лепим програмом. Између осталог пијесу „Ко је брат?“ од Шамбека. И шале „Несретна жена“ и „Под старост“. Улазна цена од особе 1 круна. Почетак у 1/9 часова

Корист од сунцокрета.

На великим равнинама Северне и Јужне Америке има дивљег сунцо-крета у великим масама. Од 50 поз-натих врста достижу поједине до шест метара у вис и имају цветове од 30 до 60 сантиметара у пречнику. Обично се држи, да сунцокрет носи своје име отуда, шта увек окре-ће свој цвет сунцу. То је свакако по-то име свакако путује од цветног сунчастог и арачистог изгледа.

Сунцокрет има велику индустри-ску и хранљиву вредност. Један хек-тар земље даје 21 хектолитар семена а преко 200 литара уља, које само мало изостаје иза најбољег маслино-вог уља а употребљује се за подма-зивање најфинијих механизма.

Оно што остане од изцеђеног се-мена може се употребити за гојења го-веди и живине, а пржене семе добра је замена за каву. Сем тога амерички Индијанци праве од семена укусан хлеб. Стаблика даје извршене, ванредне трајанне жилице и врло добар мате-ријал за ткање платна и руског платна „сегелтуха“. Руси, Јапанци и Кинези праве од тога разну платнену одећу. Најзад из листова од цвета добија се сјајна жута боја.

Једна од тих разних врста сунцо-крета показује укус, који врло блиско стоји укасу праве артишоке; она са-држи и много шећерне материје и даје сељацима одлично средство за га-јење крива музара.

Поред свега тога башта са сунцо-кретом спречава и појављивање ми-јазама и барске гровнице.

ЛИСТАК.

Т е а.

— Скаска А. Воротникова. —

(Наставиће се.)

III.

Последњи сунчани зраци већ не-стају, море тамни, наступа ноћни мрак.

Теа, сјајна као утвора, наслоњена на главу мраморног звера, гледа у даљину. У дубини у долини на под-ножју гора, једва се види стан људи.

На једном зачу се шум на стењу близу њезиних ногу. Посред дивљег дрвља угледа Теа човека. Великим сјајним очима жудно гледа њу. Чо-век се ухватио рукама за камење и тешко дише; мокре му власи паде по широком челу.

Теа, ћутећи, гледала му је у очи, чинило јој се е је то разбојник, којем ништа није на путу. Наједном лице у човека побледе, а глава клону навад. Теа му брзо пружи руку, он је до-хвати својим јаким и грубим рукама, искочи на терасу и паде на леђа за-творених очију.

Израђавио је мрке руке о стење, и крв је текла из њих. Теа је оти-рала крв својом одећом Оквасила му је главу и груди водом и принела му чашу уснама. Најпосле човек отвори очи, па ослањајући се на њене руке исправи се, висок и снажан. Теа му искрено показа каменитог лава да седне. Очи му опет засјаше, крв му јурну у образе, и он се радосно на-смеја.

Теа га запиташе:

— Ко си ти?

Мушки глас одјекну по стењу:

— На оној обали је мој стан. Та-мо је живео и мој отац и његови о-чеви. Ми хватамо рибу из воде. Име ми је — Гелос.

Показивао је руком далеко на о-балу. Збуњена ватреним погледом Теа оде од њега:

— Па шта ћеш овде?

— Видео сам те из далека са мо-ра. Стојала си испод винове лове, бела као морска пена у подне. Дру-гипут си седела на леђима лава. Бе-јаше ти као зорњача на небу. Ко си ти?... Хтедох те видети из близа, пре-бродило сам залив на моме чуну и и-зашао сам на стено. Власи су ти као алато! Одећа ти сјаја као дуга!.. Ко си ти?

Теа опусте очи и на своме бело-ме оделу искићену топазима и бисе-ром, угледа криве пеге. То беше крв рибара. Она подиже очи и рече му тихо:

— Иди одавде! Збогом!

Тада га узе за руку и поведе га поред дворца:

— Ја ћу ти показати пут. Пут је усечен у стени и води к обали. Више никада ти нећеш доћи на моју стено.

(Наставиће се.)

Брзојави „Застави“.

Стигли 19 јула.

Прилике у Русији.

Хелзингфор. Побуна угу-шена, 110 војника и 11 цивили-листа затворено. Број мртвих и рањених је велики. Побуњеници су осудили јуче вар бљене сфи-сире на смрт. Варш је бомбар-дована. После дуге борбе по-тучени су побуњеници. Фин-ске гардиسته баћили су у зрак мост код Рисмоки. Влада страх да ће букнути нове побуне.

За моју гостионицу

потребујем одма

једну ваљану женску

без деце, од 40—45 година стару, која и кујински посао разуме.

Имра Јанковић

гостионичар на рибњој пијаци бр. 9. у Новом Саду. 981 4—5

85 јутара добре ораће земље

у једном комаду са стајама из-дајем под закуп или на поле на више година.

Д. Седмаков

986 1—3

Тител.

СТАРИЈИ ПОМОЋНИК

изврстан продавац модно-мануфак-турне струге, а који је подпуно ви-чан српском, немачком и мађарском језику. Орбин од 20—28 година стар имаде првенство. Плата при слобод-ној штацији до 60 кр на месечно пре-ма способности. У понуди треба озна-чити старост, катку може ступити у радњу, какву плату тражи и да по могућству приложи фотографију. По-нуду треба упутити на

Franz Rückstädter

988 1—1

Паланка (Бачка).

ЗЕМЉА под АРЕНДУ.

Издаје се 52 јутра салашке земље у Жабљу под аренду на једну или више година. Обра-тити се ваља на

Петра Ранковића

посеника Буковац,

988 2—2

п. п. Карловци.

ЗА МОЈУ филијалу у Меленцима по-

модно-ману-фактурне бранже треба јед-ног млађег помоћника исти мора солидан и вешт продавац бити, уз добру фикс плату.

Ступање одмах. Адреса:

Страин Секулић

1. 984 2—2

Карлова.

Др. ЈОВАН КАРМАН

практични и зубни лечник, бивши општински лечник

станови

у Новом Саду, 1. 876 3—3

Петефијева улица бр. 5.

(Пеклова кућа, стара пошта).

ОРДИНИРА:

пре подне од 8—11

и после подне од 2—5 сати.

!! Због разних подухећа !!

и чиновничке дужности

ТРАЖИ СЕ

КОМПАНИСТА

у трговачком духу образован, са пер-фектним знањем мађарског и немачког језика; а са само 5 до 10.000 К. готовине.

„Без конкуренције“

● за 3 подухећа ●

„Без конкуренције“

и то:

1.) за паромлине (с' крупаром) „Без конкуренције“.

2.) за гвоздених и фарбарску трговину „Без конкуренције“.

3.) за посредничку канцеларију зајмова, већих непокретности, сваковр-сна осигуравања, продају равних по-ложивних машина, вештачког љубре-га и т. д. — „Без конкуренције“.

Уједно јављам, да продајем — после овог вршиде — половину гарнитуре своје вршаће машине, систем: Schut-leworth 6 Н. Р., која се за сад у раду може видети у овдашњем, а доцније у сомборском хатару,

Ближа извешта и услови код

власника:

Плавис Лесковца

985. 1—8 у Стапару (Бачка).